

LIBRETO – Ideová architektonická súťaž

REVITALIZÁCIA NEMECKÉHO KULTÚRNEHO DOMU V RAČI

HISTÓRIA

História Račianskeho vinohradníctva a nemeckej kolónie v priestore už dnešnej mestskej časti Rača siaha do dávnej minulosti. Na podnet evanjelického farára Dezidera Alexyho bolo v roku 1939 založené Nemecké vinohradnícke družstvo pre občanov nemeckej národnosti. Jeho hlavnou úlohou bolo spoločne spracovávať hrozno a školením zvyšovať úroveň pestovania a spracovania hrozna. Družstvo v roku 1942 - 1943 vybudovalo podľa projektu Eduarda Praschaga prevádzkareň na lisovanie a výrobu vína, kde sa mohlo spracovať až šesťdesiat vagónov hrozna. K výrobnému objektu bola postavená aj spoločensko-kultúrna časť s hostincom a spoločenskou sálou. Nemecký kultúrny dom je rozmerná budova, v suteréne sú rozsiahle pivničné priestory na uskladnenie vína, prízemie slúžilo na spoločenské účely a na poschodí boli kancelárie s obytnými priestormi. Objekt vo svojom architektonickom výraze nesie prvky a vplyvy nemeckej hradnej architektúry. Dominantným prvkom je arkádová lódzia lemujúca, na úrovni prízemia, prednú fasádu objektu. Tu je situovaný aj hlavný vstup do objektu, nad ním na úrovni druhého podlažia je solitérny balkón, zvýraznený v ploche strechy rozmerným vikierom. Mohutné pôsobenie objektu podtrhuje bosované nárožie a strmá sedlová strecha. Južne a severne v blízkosti objektu Nemeckého kultúrneho domu si obyvatelia nemeckej národnosti vystavali kolóniu rodinných domov. Po druhej svetovej vojne vinársku výrobu prevzali Vinárske závody, ktoré využívali len výrobnú časť a kultúrno spoločenská chátrela až do roku 2010 kedy bola zrekonštruovaná spoločenská sála s nevyhnutným vybavením, fasády, strešné konštrukcie a predpolie objektu.

KONCEPT

Objekt Nemeckého kultúrneho domu je v dotyku centra mestskej časti Bratislava – Rača. Objekt je na nároží ulíc Kubačova a Barónka. Kubačova je hlavnou obslužnou ulicou, na ktorej sú objekty s verejnými, spoločenskými a vybavenostnými funkciami s doplnkom bývania. Nemecký kultúrny dom je v dotyku so zástavbou individuálnych rodinných domov, bývalého vinárskeho závodu, ktorý sa v budúcnosti pretransformuje na polyfunkčný komplex a viacpodlažnou zástavbou bytových domov sídliska Úžiny. Kompozičným stvárnením objektu s okolitou urbanistickou štruktúrou vytvára predpoklady na vzniknutie námestia ako spoločensko-stretávacieho priestoru. Dobudovaním objektu a zorganizovaním námestia na parcele 891/29 vo vlastníctve magistrátu sa skompletizuje priestor slúžiaci na spoločensko-stretávacie akcie. Ťažiskový dopravný priestor zastúpený koľajovou motoristickou aj nemotoristickou dopravou, je predurčený na vznik nového kultúrneho centra Rače. Saturáciu občianskej vybavenosti zabezpečí plánovaný komplex Rínok Rača, kde sa naskytá možnosť umiestnenia celého úradného aparátu Mestskej časti Rača. Hlavným motívom je znovunavrátanie kultúry do objektu Nemeckého kultúrneho domu, zapojenie do organizmu sídla, prepojenie s okolím a oživenie miesta po celý rok. Cieľom riešenia je pozdvihnúť kultúrnu, spoločenskú, architektonickú hodnotu pamiatky, vytvorením nového predpolia s námestím a pohotovostným parkovaním. Hlavnými tézami konceptu sú doplnenie už zaužívanej kultúrno spoločenskej funkcie v hlavnej sále krídla „B“ o ďalšie verejné funkcie so zachovaním tradície výroby vína. Reorganizovaním priestoru námestia sa vytvorí spoločensko-stretávací priestor adekvátny pre centrum kultúry s možnosťou usporiadania akcií počas celého roka bez zabratia parkovacích plôch.

KOMPOZÍCIA

Kompozícia je daná objektom Nemeckého kultúrneho domu a priestor námestia je modelovaný s kompozičnou osou, ktorú vytvára hlavný vstup s akcentom vodnej plochy na námestí. Návštevníka dovedie cez nástupný priestor priamo do vstupnej haly objektu. Prinavrátanie zelene v podobe stromoradia pred hlavnou budovou je odkaz na históriu kedy zeleň bola súčasťou tohto priestoru. Hlavným

cieľom je previazanie vnútorného života s exteriérom pomocou zväčšenia presklených plôch v parteri krídla „C“ a podlubí hlavnej budovy. Úpravy objektu nezasahujú do hmotového stvárnenia pamiatky, vyzdvihujú ju a nerušene sprostredkujú historickú stopu.

DOPRAVA

Dopravné riešenie je akceptované a prebraté z projektu Rínok Rača, kde je navrhnutá reorganizácia príľahlých dopravných plôch a križovatiek. Vjazd na existujúce parkovisko pred Nemeckým kultúrnym domom bude zachované ale úpravou stávajúcich parkovacích plôch vznikne adekvátny stretávací priestor pri zachovaní 15tich pohotovostných parkovacích miest s regulovanou prevádzkou. Parkovacie miesta pozdĺž južnej fasády krídla „C“ sú vyhradené výlučne pre objekt Nemeckého kultúrneho domu. Počas konania akcií, kde bude potrebné zabezpečiť viac parkovacích miest, je možné využiť stávajúce parkovisko na parcele 970/1 a v budúcnosti aj miesta vybudované pre polyfunkciu v plánovanom súbore namiesto vinárskych závodov.

ARCHITEKTÚRA

Architektonický koncept je založený na rešpektovaní objektu v jeho architektonickom výraze s prvkami nemeckej hradnej architektúry a dopĺňa ho súčasnou jednoznačne odlišenou výrazovou vrstvou. Dôležitým prvkom v koncepte je kontakt okolia s objektom a vytvorenie kultivovaného verejného priestoru včleneného do organizmu sídla. Objekt Nemeckého kultúrneho domu vytvára pozadie verejnému priestoru námestia a komunikuje s ním prostredníctvom presklených plôch v parteri. Trojarkádové prekrytie vstupu do bývalej červenej lisovne je využité na balkón s výhľadom na námestie a okolie. Otvorenie parteru reflektuje organizáciu dispozície v podobe otvorených viacúčelovo stvárných priestorov. Úpravy a stvárnenie areálu nemajú za cieľ konkurovať historickým hodnotám objektu ale hodnotne dotvárať prostredie so zabezpečením novej kvality kultúrno-spoločenskej funkcie.

DISPOZÍCIA

Dispozičné riešenie vychádza z lokálneho programu, modifikuje a dopĺňa ho podľa navrhovaného konceptu kultúrno-spoločenského centra Mestskej časti Bratislava - Rača. Hlavný nástupný verejný priestor logicky vyúsťuje do reprezentačného foyeru, ktorý tvorí komunikačný uzol a stmeľuje všetky funkcie centrálneho objektu „A“. Vstupný priestor je koncipovaný multifunkčne kde zabezpečuje dostatočný rozptyl návštevníkov, príležitostné výstavy, pult pre občerstvenie, predaj lístkov a sprístupňuje hlavnú spoločenskú sálu, hygienické zázemie a vertikálne komunikácie do ostatných častí objektu. Schodiská sú v koncepte zachované a doplnené o výťah pre uľahčenie vertikálneho pohybu. Poschodie centrálneho objektu bude vyčlenené pre prevádzku knižnice mestskej časti s čítárňou, pracovňami, študovňami, prednáškovou a multimediálnou miestnosťou. Knižnica má navrhnuté nevyhnutné zázemie vo forme toaliet, recepcie, kancelárií a skladov. Podkrovie saturuje potreby voľnočasových aktivít verejnosti ako klubové činnosti, krúžky a kluby dôchodcov. Priestory sú navrhnuté účelne a multifunkčne s dostatočnou kapacitou. Nevyhnutnosťou je vybudovanie toaliet a skladu. V pravej časti je kancelárske zázemie vedenia kultúrneho domu s potrebným zázemím prístupné samostatným schodiskom.

Spoločenská sála v krídle „B“ zostáva bez zmien s potrebným zázemím pod javiskom, prispôbena bude pre prevažne divadelný účel, keďže návrh počíta s vytvorením viacúčelovej druhej sály. Šatne pre účinkujúcich a sklad sú umiestnené v suteréne pod javiskom.

Južné krídlo „C“ je navrhnuté ako samostatne fungujúce obsadené reštauračným zariadením prístupným ako z námestia tak od plánovaného komplexu Rínok so zázemím. Priestor bývalej červenej lisovne je navrhnutý ako galéria

a vstupná hala do spoločenskej viacúčelovej sály nachádzajúcej sa v podkroví. Priestor s atmosférou bude upravený v nevyhnutnom rozsahu a presvetlený. Reštauráciu je možné prepojiť mobilnými stenami s galériou pre rozšírenie priestoru počas vernisáží a podobne. Pre potreby zabezpečenia cateringu počas konania kultúrnych akcií v sále objektu „B“ je možnosť využiť služby reštaurácie, ktorá je „suchou“ nohou prepojená so vstupným fojer. Vertikálnou komunikáciou je prístupná viacúčelová sála v podkroví krídla „C“ pre usporiadanie rôznych kultúrnych akcií alebo konferencií. Rozptylový priestor pred sálou je obohatený o príležitostný bar a balkón s výhľadom na námestie. Technicko-údržbové zázemie je lokalizované v 1.PP objektu „A“ s prístupom priamo z exteriéru v blízkosti hospodárskeho dvora a priestoru pre separovaný odpad.

Tradícia výroby vína a spracovanie hrozna je spätá s objektom Nemeckého kultúrneho domu. Návrh počíta v juhozápadnej časti objektu „A“ s obnovením výroby vína a obohatením o možnosť prezentácie pre verejnosť s tradičnými postupmi a ukážkami. Priestor prístupný z exteriéru je vyčlenený pre spracovanie hrozna a prezentácie verejnosti. K tomuto priestoru prislúcha na zvýšenom podlaží malá degustačná miestnosť s hygienickým zázemím a kanceláriou. Na zníženom podlaží sú navrhnuté potrebné sklady. Suterénne pivnice na 2.PP pod centrálnym objektom sú rozčlenené podľa druhu vína pre zrenie v nerezových tankoch a drevených sudoch. Každá je zakončená archívom. Pivnice sú sprístupnené schodiskom, aj výťahmi. Samostatná klenbová pivnica pod krídlom „C“ je navrhnutá ako degustačný priestor a pre usporadúvanie vinobraní, hodov, osláv vína apod. pre atmosféru spätú s vínom.

KONŠTRUKCIA A TECHNOLÓGIE

Konštrukčné riešenie objektu zostáva zachované, úpravy spočívajú v reorganizovaní deliacich konštrukcií a otvorení výplňových murív. Vertikálne konštrukcie schodísk zostávajú zachované a sú doplnené o výťah sprístupňujúci všetky podlažia hlavného objektu „A“. Nové zasklené časti obvodového plášťa sú s minimom viditeľných rámových konštrukcií pre zaistenie maximálneho vizuálneho zážitku z exteriéru. Vykurovanie a chladenie vnútorných priestorov bude zabezpečovať sústava tepelných čerpadiel využívajúcich energiu zeme. Masívne vnútorné konštrukcie s rozvodmi teplotného média vo forme stropného chladenia a podlahového vykurovania zabezpečujú stabilnú tepelnú pohodu počas roka. Zhromažďovacie priestory budú vybavené vzduchotechnickým systémom zabezpečujúcim nútenú výmenu vzduchu s možnosťou dohrevu a chladenia privádzaného vzduchu. Strojovňa pre zabezpečenie výroby tepla a ohrev pitnej vody je na stávajúcom mieste 3.NP hlavného objektu „A“ a bude dovybavená podľa požiadaviek nového využitia priestorov. Strojovňa VZT pre obe sály bude v priestoroch povaly v hlavnom objekte „A“ pre možnosť bezkolíznych rozvodov v tomto priestore k sálam. Energetický koncept pre zabezpečenie tepelného komfortu po celý rok využíva v maximálnej miere obnoviteľné zdroje energie pre udržateľnú a hospodárnu prevádzku

POPIS FUNGOVANIA PREVÁDZKY SPOLOČENSKEJ SÁLY POČAS REKONŠTRUKCIE

Rekonštrukcia krídla „C“ a nadzemných častí centrálného objektu „A“ nezasiahne do fungovania sály v objekte „B“. Počas rekonštrukcie vstupného fojer bude v prvej fáze zachovaná vstupná hala a sociálne zázemie, kde po vybudovaní nových toaliet a šatne v prístavbe budú stávajúce následne zrušené a tým zabezpečený nepretržitý chod podujatí. Etapovitost' rekultivácie námestia zabezpečí stály prístup do objektu.